व्याकरण

Set No. 1 **Question Booklet No.** 00082

12P/250/31

(To be filled up by the candidate by blue/black ball-point pen)

Roll No. | | | | | | | | |

Roll No. (Write the digits in words) ....

Serial No. of Answer Sheet ....

Day and Date ....
(Signature of Invigilator)

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

(Use only ***blue/black ball-point pen*** in the space above and on both sides of the **Answer Sheet**)

1. Within 10 minutes of the issue of the Question Booklet, check the Question Booklet to ensure that it contains all the pages in correct sequence and that no page/question is missing. In case of faulty Question Booklet bring it to the notice of the Superintendent/Invigilators immediately to obtain a fresh Question Booklet.
2. Do not bring any loose paper, written or blank, inside the Examination Hall ***except the Admit Card without its envelope.***
3. ***A separate Answer Sheet is given. It should not be folded or mutilated. A second Answer Sheet shall not be provided. Only the Answer Sheet will be evaluated.***
4. Write your Roll Number and Serial Number of the Answer Sheet by pen in the space prvided above.
5. ***On the front page of the Answer Sheet, write by pen your Roll Number in the space provided at the top and by darkening the circles at the bottom. Also, wherever applicable, write the Question Booklet Number and the Set Number in appropriate places.***
6. ***No overwriting is allowed in the entries of Roll No., Question Booklet no. and Set no. (if any) on OMR sheet and Roll No. and OMR sheet no. on the Queston Booklet.***
7. ***Any change in the aforesaid entries is to be verified by the invigilator, otherwise it will be taken as unfairmeans.***
8. ***Each question in this Booklet is followed by four alternative answers. For each question, you are to record the correct option on the Answer Sheet by darkening the appropriate circle in the corresponding row of the Answer Sheet, by pen as mentioned in the guidelines given on the first page of the Answer Sheet.***
9. For each question, darken only one circle on the Answer Sheet. If you darken more than one circle or darken a circle partially, the answer will be treated as incorrect.
10. *Note that the answer once filled in ink cannot be changed. If you do not wish to attempt a question, leave all the circles in the corresponding row blank (such question will be awarded zero marks).*
11. For rough work, use the inner back page of the title cover and the blank page at the end of this Booklet.
12. Deposit only OMR *Answer Sheet* at the end of the Test.
13. You are not permitted to leave the Examination Hall until the end of the Test.
14. If a candidate attempts to use any form of unfair means, he/she shall be liable to such punishment as the University may determine and impose on him/her.

Total No. of Printed Pages : 24 *[उपर्युक्त निदेश हिन्दी में अन्तिम आवरण पृष्ठ पर दिये गए हैं।]*

12P/250/31

No. of Questions : 150

प्रश्नों की संख्या : 150

Time : 2 Hours — ***Full Marks : 450***

समय : 2 घण्टे — ***पूर्णाङ्क : 450***

Note : (1) Attempt as many questions as you can. Each question carries **3 (Three)** marks. ***One mark will be deducted for each incorrect answer.*** **Zero** mark will be awarded for each unattempted question.

अधिकाधिक प्रश्नों को हल करने का प्रयत्न करें। प्रत्येक प्रश्न **3 (तीन)** अंक का है। ***प्रत्येक गलत उत्तर के लिए एक अंक काटा जायेगा।*** प्रत्येक अनुत्तरित प्रश्न का प्राप्तांक ***शून्य*** होगा।

(2) If more than one alternative answers seem to be approximate to the correct answer, choose the closest one.

यदि एकाधिक वैकल्पिक उत्तर सही उत्तर के निकट प्रतीत हों, तो निकटतम सही उत्तर दें।

01. अष्टाध्यायी केन विरचिता ?

(1) महेश्वरेण (2) पतञ्जलिना (3) पाणिनिना (4) नागेशेन

02. दीक्षितमतेन 'वृद्धिरादैच्' इति सूत्रे कति पदानि सन्ति।

(1) द्वे (2) त्रीणि (3) चत्वारि (4) पञ्च

03. 'अत्रानुनासिक' इत्यादि सूत्रे वा ग्रहणं किमर्थम् ?

(1) स्पष्टार्थम् (2) विध्यर्थम् (3) व्यर्थम् (4) उत्तरार्थम्

04. 'मुखनासिकेति' इति सूत्रे 'वचन' इति कस्मिन्नर्थे षष्ठी ?

(1) करणे (2) कर्त्तरि (3) कर्मणि (4) निर्धारणे

05. 'नपदान्त' सूत्रे विधिशब्द: कीदृश: ?

(1) करणसाधन: (2) कर्तृसाधन: (3) भावसाधन: (4) कर्मसाधन:

06. को मुखात् नोच्चार्यते ?

(1) मकार: (2) ङकार: (3) णकार: (4) अनुस्वार:

07. अला विधि: अल्विधिरित्यस्य किमुदाहरणम् ?

(1) व्यूढोरस्केन (2) क इष्ट: (3) द्यौ: (4) प्रपठ्य

08. 'अच: परस्मिन्' इति सूत्रं किमर्थम् ?

(1) अनल् विध्यर्थम् (2) अल् विध्यर्थम् (3) हल् विध्यर्थम् (4) अच् विध्यर्थम्

09. कस्य मते 'वान्तो यि प्रत्यये' सूत्रे वकारप्रश्लेष: उचित: ?

(1) दीक्षितस्य (2) नागेशस्य (3) कैयटस्य (4) न कस्यापि

10. दीक्षितमते 'एत्येधत्यूठ्सु' इत्यत्र एचीति कस्य विशेषणम् ?

(1) एते: (2) एधते: (3) उभयो: (4) ऊठ:

11. 'गतिश्चेति' सूत्रे चकारेण कस्या: ग्रहणम् ?

(1) उपसर्गसंज्ञाया: (2) निपातसंज्ञाया: (3) धातुसंज्ञाया: (4) गुणसंज्ञाया:

12. तुल्यास्यप्रयत्नमित्यत्र कः समासः ?

(1) तत्पुरुषः (2) कर्मधारयः (3) बहुव्रीहिः (4) द्वन्द्वः

13. नागेशमते 'अइउण्' इत्यत्र कथं न संहिताकार्यम् ?

(1) अविवक्षया (2) उपजीव्यविरोधात्

(3) सौत्रत्वात् (4) निपातनात्

14. नागेशमतेन उपदेशशब्दः कीदृशः ?

(1) भावघञन्तः (2) करणघञन्तः (3) करणल्युडन्तः (4) कर्मघञन्तः

15. रप्रत्याहारः केन स्वीकृतः ?

(1) दीक्षितेन (2) कैयटेन (3) नागेशेन (4) वरदराजेन

16. नागेशस्य पितुः नाम किम् ?

(1) कौण्डभट्टः (2) रङ्गोजिभट्टः (3) कुमारलिभट्टः (4) शिवभट्टः

17. तुल्यास्यप्रयत्नमित्यत्र आस्यपदे कः प्रत्ययः ?

(1) यत् (2) अण् (3) अञ् (4) ण्यत्

18. कति माहेश्वराणि सूत्राणि ?

(1) दश (2) चतुर्दश (3) पञ्चदश (4) चत्वारि

19. अच् प्रत्याहारे कति वर्णाः सन्ति ?

(1) चत्वारः (2) त्रयोदशः (3) दश (4) नव

20. लक्षणैकचतुष्क: क: ?

(1) छात्र: (2) पतञ्जलि: (3) कात्यायन: (4) पाणिनि:

21. 'अइउण्' इति कीदृशं सूत्रम् ?

(1) परिभाषा (2) संज्ञा (3) अधिकार: (4) नियम:

22. 'परिभाव्य' शब्दस्य कोऽर्थ ?

(1) विचार्य (2) तिरस्कृत्य

(3) विचार्य, तिरस्कृत्य च (4) परिष्कृत्य

23. 'अनेकान्ता' इत्यस्य कोऽर्थ: ?

(1) उच्चारिता: (2) अवयवा: (3) अनुच्चारिता: (4) अनवयवा:

24. ब्रह्मा व्याकरणशास्त्रं कस्मै प्रोवाच ?

(1) इन्द्राय (2) वृहस्पतये (3) भरद्वाजाय (4) ब्राह्मणेभ्य:

25. आदिरन्त्येन सहेतेति कीदृशं सूत्रम् ?

(1) संज्ञा (2) परिभाषा (3) विधि: (4) अधिकार:

26. एकार: कतिविध: ?

(1) षड्विध: (2) द्वादशविध: (3) अष्टादशविध: (4) त्रिंशत्विध:

27. को वर्ण: मूर्द्धात: उच्चार्यते ?

(1) अकार: (2) उकार: (3) शकार: (4) षकार:

28. अष्टाध्याय्या: प्रथमं सूत्रं किम् ?

(1) वृद्धिरादैच् (2) आद्गुण: (3) अदेङ्गुण: (4) इको गुणवृद्धि

29. 'प्रत्याहार' इत्यत्र क: प्रत्यय: ?

(1) अण् (2) घञ् (3) घ (4) खल्

30. व्यक्तिपक्षे यण्पदेन कति वर्णा गृह्यन्ते ?

(1) चत्वार: (2) सप्त (3) षट्षष्ठी (4) अष्टादश:

31. संहितासंज्ञाविधायकं सूत्रं किम् ?

(1) संहितायाम् (2) पर: सन्निकर्ष: संहिता

(3) संज्ञायाम् (4) संहितशफलक्षण वामादेश्च

32. अ इ उ इत्यादि वर्णेभ्य: कारप्रत्यय: कथं न भवति ?

(1) सौत्रत्वात् (2) अनभिधानात् (3) निपातनात् (4) बाहुलकात्

33. तुल्यास्यसूत्रे आस्यशब्देन कस्य ग्रहणम् ?

(1) स्थानस्य (2) प्रयत्नस्य (3) बाह्यप्रयत्नस्य (4) नासिकाया:

34. लोपसंज्ञाविधायकं सूत्रं किम् ?

(1) तस्य लोप: (2) इतश्च (3) हलन्त्यम् (4) अदर्शनं लोप:

35. कस्य विभाषासंज्ञा भवति ?

(1) निषेधस्यैव (2) विकल्पस्यैव (3) निषेधविकल्पयो: (4) नवयो:

36. इण्प्रत्याहारः परेण णकारेण इत्यत्र किं प्रमाणम् ?

(1) उपदेशः (2) व्यवहारः

(3) आचारः (4) य्वोरितिगुरुनिर्देशः

37. 'वा सुप्यापिशलेः' सूत्रे आपिशलिग्रहणं किमर्थम् ?

(1) पूजार्थम् (2) स्पष्टार्थम् (3) उत्तरार्थम् (4) व्यर्थम्

38. 'निपात एकाजनाङ्' सूत्रे 'एकाच्' इत्यत्र कः समासः ?

(1) कर्मधारयः (2) बहुव्रीहिः (3) द्वन्द्वः (4) अव्ययीभावः

39. 'ङः सि धुट्' इति सूत्रे सीति सप्तमी निर्देशः किमर्थः ?

(1) स्पष्टार्थः (2) लाघवार्थम् (3) व्यर्थः (4) उत्तरार्थः

40. तस्मिन्निति सूत्रे कस्याः सप्तम्याः ग्रहणं भवति ?

(1) वैषयिकसप्तम्याः (2) सत्सप्तम्याः

(3) अभिव्यापकसप्तम्याः (4) औपश्लेषिकसप्तम्याः

41. 'अचः परस्मिन् पूर्वविधौ' इति सूत्रं कुत्रान्तर्भूतम् ?

(1) नियमे (2) विधौ (3) अतिदेशे (4) अधिकारे

42. नागेशमते विरामोऽवसानमित्यत्र विरामेत्यत्र कस्मिन्नर्थे घञ् प्रत्ययः ?

(1) भावे (2) कर्माणि (3) कर्त्तरि (4) अधिकरणे

43. 'विष्ण इह' इत्यत्र केन सूत्रेण यलोपो भवति ?

(1) लोपः शाकल्यस्य (2) रोरि

(3) हलि सर्वेषाम् (4) भो भगो अघो...

44. आभ्यन्तरप्रयत्नः कतिविधः ?

(1) द्विविधः (2) त्रिविधः (3) चतुर्विधः (4) एकादशविधः

45. 'च्छे च' सूत्रे च्छे इत्यकारः किमर्थः ?

(1) स्पष्टार्थः (2) उच्चारणार्थः (3) अदृष्टार्थः (4) विध्यर्थः

46. धातुसंज्ञाविधायकं सूत्रं किम् ?

(1) धातोः (2) लिटिधातोरनभ्यासस्य

(3) धतोस्तन्निमित्तस्यैव (4) भूवादयो धातवः

47. 'अचः परस्मिन्' सूत्रेण कस्यातिदेशो भवति ?

(1) अभावस्य (2) भावस्य (3) उभयोः (4) न कस्यापि

48. सिद्धान्तकौमुद्याः रचयिता कः ?

(1) नागेशः (2) भट्टोजिदीक्षितः (3) पाणिनिः (4) पतञ्जलिः

49. 'चतुष्कपाल' इत्यत्र केन सूत्रेण षत्वं भवति ?

(1) इदुधुपधस्य चाप्रत्ययः (2) द्विस्त्रिचतुरिति

(3) इसुसोः सामर्थ्ये (4) तिरसोऽन्यतरस्याम्

50. 'गणेश:' इत्यत्र केन सूत्रेण गुणो भवति ?

(1) अदेङ्गुण: (2) आद्गुण: (3) अतो गुणे (4) मिदेर्गुण:

51. 'उप, ओषति' इत्यत्र सन्धिवृते कं कार्यं भवति ?

(1) गुण: (2) पररूपम् (3) वृद्धि: (4) पूर्वरूपम्

52. 'अक्षौहिणी' शब्दस्य कोऽर्थ: ?

(1) शकर: (2) सम्बन्ध:

(3) देवनाक्ष: (4) परिमाणविशेषविशिष्टसेना

53. अवङ् स्फोटायनस्येति सूत्रे स्फोटायनग्रहणमं किमर्थम् ?

(1) पूजार्थम् (2) स्पष्टार्थम् (3) लाघवार्थम् (4) उत्तरार्थम्

54. 'अलोन्त्यस्ये' ति किम्भूतं सूत्रम् ?

(1) परिभाषा (2) संज्ञा (3) अधिकार: (4) विधि:

55. पञ्चमीसप्तम्यो: निर्देशे कस्या: वलवत्वम् ?

(1) सप्तम्या: (2) पञ्चम्या: (3) उभयो: (4) न कस्या अपि

56. अट् प्रत्याहारे हकारग्रहणस्य किं प्रयोजनम् ?

(1) देवो हसतीत्यत्र उत्वम् (2) अर्हेण इत्यत्रणत्वम्

(3) अभवदित्यत्र अडागम: (4) उच्चारणार्थ:

57. 'एक: पूर्वपरयो:' इति कीदृशं सूत्रम् ?

(1) संज्ञा (2) परिभाषा (3) विधि: (4) अधिकार:

58. 'प्र + ऋच्छति' इत्यत्र सन्धिर्वृते किं कार्यं भवति ?

(1) गुण: (2) पररूपम् (3) प्रकृतिभाव: (4) वृद्धि:

59. 'स्तो: श्चुना' इति सूत्रे स्तोरित्यत्र क: समास: ?

(1) समाहारद्वन्द्व: (2) इतरेतरयोगद्वन्द्व: (3) तत्पुरुष: (4) वहुब्रीहि:

60. 'अनुनासिकात् परोऽनुस्वार:' इति सूत्रे अनुनासिकादिति कस्मिन्नर्थे पञ्चमी ?

(1) हेतौ (2) अपादाने

(3) दिग्योगलक्षणायाम् (4) ल्यब्लोपे

61. दीक्षितमतेन भो भगो सूत्रे कथं न सन्धिकार्यम् ?

(1) सौत्रत्वात् (2) निपातनात् (3) अविवक्षणात् (4) असन्देहात्

62. 'स्थानेयोगा' इत्यत्र कथमेत्वम् ?

(1) सौत्रत्वात् (2) निपातनात्

(3) बाहुलकात् (4) व्यधिकरणवहुब्रीहिस्वीकारात्

63. यत्रानेकविधमान्तर्यं तत्र कस्य ग्रहणम् ?

(1) प्रमाणकृतम् (2) गुणकृतस्य (3) स्थानकृतस्य (4) अर्थकृतस्य

64. येन विधिरिति सूत्रे 'येन' इत्यत्र कस्मिन्नर्थे तृतीया ?

(1) कर्त्तरि (2) करणे (3) हेतौ (4) इत्थंभूतलक्षणे

65. जकारस्योच्चारणस्थानं किम् ?

(1) कण्ठः (2) मूर्द्धा (3) नासिका (4) तालु

66. 'स्वरितेनाधिकारः' इति सूत्रे 'स्वरितेन' इत्यत्र कस्मिन्नर्थे तृतीया ?

(1) कर्त्तरि (2) करणे (3) हेतौ (4) इत्थंभूतलक्षणे

67. कति उपसर्गाः सन्ति ?

(1) विंशतिः (2) द्वाविंशतिः (3) एकादश (4) दश

68. अचश्चेति सूत्रे 'अचः' इति कीदृशं पदम् ?

(1) षष्ठ्यन्तम् (2) पञ्चम्यन्तम् (3) द्वितीयान्तम् (4) सप्तम्यन्तम्

69. टिसंज्ञाविधायकं सूत्रं किम् ?

(1) टेः (2) टाबृचि (3) अचोऽन्त्यादिटि (4) आद्यन्तौ टकितौ

70. 'हरी एतौ' इत्यत्र कः सन्धिः भवति ?

(1) प्रकृतिभावः (2) अच्सन्धिः (3) हल्सन्धिः (4) विसर्गसन्धिः

71. 'कृतभूरिपरिश्रमः' इत्यत्र कः समासः ?

(1) अव्ययीभावः (2) ततपुरुषः (3) द्वन्द्वः (4) वहुब्रीहिः

72. श्रुतिमूलकत्वात् कस्य वेदाङ्गत्वम् ?

(1) पाणिनिव्याकरणस्य (2) मीमांसायाः

(3) न्यायशास्त्रस्य (4) जैनदर्शनस्य

73. नृत्तावसाने शिव: कतिवारं ढक्कां ननाद ?

(1) द्वादशवारम् (2) नववारम् (3) दशवारम् (4) चतुर्दशवारम्

74. माहेश्वरसूत्रेषु हकारादिषु अकार: किमर्थ: ?

(1) इत्संज्ञार्थ: (2) उच्चारणार्थ:

(3) व्यर्थ: (4) हल् प्रत्याहारेग्रहणार्थ:

75. दीक्षितमतेन उपदेशशब्दस्य कोऽर्थ: ?

(1) शास्त्रम् (2) गुणै: प्रापणम् (3) आद्योच्चारणम् (4) कथनम्

76. 'मुखनासिकावचन:' इति किम्भूतं सूत्रम् ?

(1) संज्ञा (2) परिभाषा (3) अधिकार: (4) अतिदेश:

77. पतञ्जले: जन्मस्थानं कुत्र ?

(1) उत्कले (2) पाटलीपुत्रे (3) गोनर्दप्रदेशे (4) विदिशायाम्

78. 'पूर्वत्रासिद्धमिति' किम्भूतं सूत्रम् ?

(1) संज्ञा (2) परिभाषा (3) अधिकार: (4) अतिदेश:

79. कति स्पर्शवर्णा: ?

(1) पञ्च (2) त्रयोदश: (3) पञ्चविंशति: (4) चत्वार:

80. संहिता कुत्र विवक्षाधीना भवति ?

(1) समासे (2) वाक्ये (3) एकपदे (4) धातूपसर्गयो:

81. कः पतञ्जलिः ?

(1) सूत्रकारः (2) वार्तिककारः (3) भाष्यकारः (4) प्रक्रियाकारः

82. व्याकरणशास्त्रस्य प्रथमः प्रवक्ता कः ?

(1) ब्रह्मा (2) इन्द्रः (3) वृहस्पतिः (4) पाणिनिः

83. महाभाष्ये कति आह्निकानि सन्ति ?

(1) 80 (2) 84 (3) 82 (4) 83

84. व्याकरणाध्ययनस्य कति मुख्यप्रयोजनानि ?

(1) पञ्च (2) त्रयोदश (3) द्वादशः (4) सप्त

85. वेदाङ्गेषु कस्य मुख्यत्वम् ?

(1) व्याकरणस्य (2) शिक्षायाः (3) निरुक्तस्य (4) कल्पस्य

86. एषु को स्मर्यतेऽष्टाध्याय्याम् ?

(1) पतञ्जलिः (2) गार्ग्यः (3) चन्द्रगोमी (4) वोपदेवः

87. शब्दानुशासनमित्यत्र कः समासः ?

(1) षष्ठीतत्पुरुषः (2) कर्मधारयः (3) पञ्चमीतत्पुरुषः (4) वहुब्रीहिः

88. 'चत्वारि शृङ्गाः' इति मन्त्रे व्याकरणशास्त्ररीत्या सप्त के ?

(1) लोकाः (2) ऋषयः (3) विभक्तयः (4) पदार्थाः

89. शब्दब्रह्म कतिषु स्थानेषु वद्धमस्ति ?

(1) त्रिषु (2) चतुर्षु (3) पञ्चसु (4) षट्सु

90. सन्ध्यक्षराणि कानि ?

(1) ए ओ ऐ औ (2) अ इ उ (3) ऋ लृ (4) य व र ल

91. 'वृत्तिसमवायार्थ:' उपदेश: इत्यत्र वृत्तिशब्दस्य कोऽर्थ: ?

(1) वृत्तिग्रन्थ: (2) शास्त्रप्रवृत्ति: (3) समास: (4) परार्थाभिधानम्

92. अथर्वणवेद: कतिविध: ?

(1) शतधा (2) चतुर्धा (3) नवधा (4) दशधा

93. 'आर्त्विजीन:' इत्यस्य कोऽर्थ: ?

(1) यजमान: (2) याजक: (3) उभावपि (4) वेद:

94. कति विभक्तय: ?

(1) सप्त (2) अष्टौ (3) चतस्र: (4) तिस्र:

95. वाक् कस्मै स्वमात्मानं विवृणुते ?

(1) अवैयाकरणाय (2) वाग्विदे (3) अवाग्विदे (4) मूर्खाय

96. योऽवाग्योगवित् तस्य किं शरणम् ?

(1) अधर्म: (2) अज्ञानम् (3) विज्ञानम् (4) धर्म:

97. वैयाकरणानां मते घटादिशब्दार्थ: क: ?

(1) आकृति: (2) द्रव्यम् (3)उभयम् (4) न किमपि

98. कति शब्दानां प्रवृत्तिः ?

(1) चतुष्टयी (2) त्रयी (3) द्वयी (4) पञ्चतयी

99. व्याकरणमित्यत्र कस्मिन्नर्थे ल्युट्प्रत्ययः ?

(1) कर्त्तरि (2) कर्मणि (3) भावे (4) करणे

100. वर्णानामुपदेशः किमर्थः ?

(1) धर्मार्थः (2) वृत्तिसमवायार्थः (3) अनुवृत्त्यर्थः (4) व्यर्थः

101. महाभाष्यस्य द्वितीयाह्निकस्य नाम किम् ?

(1) प्रत्याहाराह्निकम् (2) समर्थाह्निकम् (3) पस्पशाह्निकम् (4) कारकाह्निकम्

102. भिन्नेष्वभिन्नं च्छिन्नेष्वच्छिन्नं सामान्यभूतं किं रूपं भवति ?

(1) क्रिया (2) द्रव्यम् (3) गुणः (4) आकृतिः

103. स्थूलपृषतीत्यत्र कः समासः ?

(1) षष्ठीतत्पुरुषः (2) कर्मधारयः (3) पञ्चमीतत्पुरुषः (4) बहुव्रीहिः

104. शवधातुः कम्बोजेषु कस्मिन्नर्थे वर्त्तते ?

(1) विकारार्थे (2) गत्यर्थे (3) दर्शनार्थे (4) पठनार्थे

105. भ्राजश्लोकाः केन प्रणीताः ?

(1) पाणिनिना (2) भर्तृहरिणा (3) पतञ्जलिना (4) कात्यायनेन

106. विनामशब्दस्य कोऽर्थ: ?

(1) षत्वम् (2) ऋकार: (3) णत्वम् (4) लोप:

107. 'वृद्धिरादैच्' सूत्रे चकारस्य 'चो: कु:' इति कुत्वं कुतो न भवति ?

(1) भत्वात् (2) पदत्वात् (3) सर्वनामत्वाभावात् (4) सौत्रत्वात्

108. संग्रहग्रन्थ: केन विरचित: ?

(1) पाणिनिना (2) भर्तृहरिणा (3) पतञ्जलिना (4) व्याडिना

109. विद्या कतिभि: प्रकारै: उपयुक्ता भवति ?

(1) पञ्चभि: (2) चतुर्भि: (3) त्रिभि: (4) षड्भि:

110. लोपागमवर्णविकारज्ञ: क: ?

(1) वैयाकरण: (2) नैयायिक: (3) मीमांसक: (4) साहित्यिक:

111. एषु क: अयोगवाह: ?

(1) सकार: (2) अकार: (3) अनुस्वार: (4) हकार:

112. अयोगवाहानामट्सु उपदेश: किमर्थ: ?

(1) जश्त्वार्थ: (2) णत्वार्थ: (3) षत्वार्थ: (4) रेफार्थ:

113. वर्णा: कीदृशा: ?

(1) अर्थवन्त: (2) अनर्थका: (3) उभयं (4) निरर्थका:

114. पाणिनीयैर्व्याकरणे केषां शब्दानामनुशासनं भवति ?

(1) लौकिकानामेव (2) वैदिकानामेव (3) उभयेषाम् (4) न केषाञ्चित्

115. कति वाक् परिमितानि पदानि ?

(1) चत्वारि (2) पञ्च (3) त्रीणि (4) षट्

116. पुराकल्पे संस्कारोत्तरकालं ब्राह्मणाः किं शास्त्रं स्माधीयते ?

(1) व्याकरणम् (2) ज्योतिषम् (3) साहित्यम् (4) न्यायशास्त्रम्

117. 'सिद्धे शब्दार्थसम्बन्धे' इति वार्त्तिकं कस्मिन्नाह्निके वर्त्तते ?

(1) प्रत्याहाराह्निके (2) समर्थाह्निके (3) पस्पशाह्निके (4) कारकाह्निके

118. किं तावत् व्याकरणम् ?

(1) लक्ष्यमेव (2) लक्षणमेव (3) लक्ष्यलक्षणे (4) अर्थः

119. पाणिनिः कः ?

(1) सूत्रकारः (2) वार्त्तिककारः (3) भाष्यकारः (4) वृत्तिकारः

120. भट्टोजिदीक्षितः कस्य ग्रन्थस्य रचयिता ?

(1) काशिकावृत्तेः (2) महाभाष्यस्य (3) भाषावृत्तेः (4) प्रौढमनोरमायाः

121. एषु कः प्रक्रियाग्रन्थः ?

(1) लघुमञ्जूषा (2) सिद्धान्तकौमुदी (3) संग्रहः (4) प्रदीपः

122. कः पाणिनेः पूर्ववर्त्ती वैयाकरणः ?

(1) आपिशलिः (2) वोपदेवः (3) वासुदेवदीक्षितः (4) चन्द्रगोमी

123. महाभाष्यस्य उद्द्योतव्याख्यानस्य कर्त्ता कः ?

(1) कैयटः (2) भर्त्तृहरिः (3) नागेशः (4) चारुदेवशास्त्री

124. 'पदमञ्जरी' कस्य ग्रन्थस्य टीका ?

(1) काशिकावृत्तेः (2) महाभाष्यस्य (3) भाषावृत्तेः (4) वाक्यपदीयस्य

125. पाणिनेः अपरं नाम किम् ?

(1) दाक्षिपुत्रं (2) गोनर्दीयः (3) गोणिकापुत्रः (4) वररुचिः

126. सतीदेवी कस्य माता ?

(1) हरिदीक्षितस्य (2) भट्टोजिदीक्षितस्य (3) कौण्डभट्टस्य (4) नागेशस्य

127. लघुमञ्जूषा ग्रन्थस्य रचयिता कः ?

(1) नागेशः (2) विश्वनाथ (3) रङ्गनाथः (4) वैद्यनाथः

128. सिद्धान्तकौमुद्याः 'बालमनोरमा' व्याख्यायाः प्रवक्ता कः ?

(1) सायणाचार्यः (2) अनुभूतिस्वरूपाचार्य

(3) शाकटायनः (4) वासुदेवदीक्षितः

129. रूपावतारस्य रचयिता कः ?

(1) रामचन्द्राचार्यः (2) धर्मकीर्त्तिः (3) विमलसरस्वती (4) नागेशः

130. काशिकावृत्तिः केन विरचिता ?

(1) जयादित्यवामनाभ्याम् (2) कैयटेन (3) नारायणभट्टेन (4) भर्तृहरिणा

131. पाणिनिना अष्टाध्याय्यां कति आचार्याः स्मृताः ?

(1) दश (2) चतुर्दश (3) चत्वारः (4) पञ्चदश

132. शब्दकौस्तुभस्य रचयिता कः ?

(1) नागेशभट्टः (2) हरिदीक्षितः (3) भट्टोजिदीक्षितः (4) कौण्डभट्टः

133. प्रथमप्रक्रियाकारः कः ?

(1) रामचन्द्राचार्यः (2) धर्मकीर्तिः (3) विमलसरस्वती (4) नागेशः

134. महाभाष्यस्य प्रथम व्याख्याग्रन्थः कः ?

(1) प्रदीपः (2) उद्द्योतः (3) उद्द्योतनः (4) दीपिका

135. पतञ्जलेः अपरं नाम किम् ?

(1) गोनर्दीयः (2) दाक्षीपुत्रः (3) वररुचिः (4) शालातुरीयः

136. प्रकाशः कस्य ग्रन्थस्य टीकाग्रन्थः ?

(1) काशिकावृत्तेः (2) प्रक्रियाकौमुद्याः (3) भाषावृत्तेः (4) प्रौढमनोरमायाः

137. चन्द्रगोमी कस्य व्याकरणस्य रचयिता ?

(1) कातन्त्रस्य (2) कलापस्य (3) चान्द्रस्य (4) सारस्वतस्य

138. भाषावृत्तिः केन विरचिता ?

(1) वामनेन (2) मैत्रेयरक्षितेन (3) केशवेन (4) पुरुषोत्तमदेवेन

139. प्रदीपोद्योतावधिकृत्य राजलक्ष्मी टीका केन प्रणीता ?

(1) गुरुप्रसादशास्त्रिणा (2) चारुदेवशास्त्रिणा

(3) धेनश्वरेण (4) शेषनारायणेन

140. शरणदेवः कस्य ग्रन्थस्य रचयिता ?

(1) काशिकावृत्तेः (2) भाषावृत्तेः (3) दुर्घटवृत्तेः (4) कातन्त्रवृत्तेः

141. पतञ्जलिना विद्याध्ययनाय कुत्र उषितम् ?

(1) मथुरायाम् (2) पाटलिपत्रेः (3) साकेते (4) विदिशायाम्

142. सीरदेवः कस्य ग्रन्थस्य प्रणेता ?

(1) परिभाषावृत्तेः (2) पभिाषासूचनस्य (3) परिभाषेन्दुशेखरस्य (4) सूत्रवृत्तेः

143. हरिदीक्षितः कस्य ग्रन्थस्य कर्त्ता ?

(1) प्रौढमनोरमायाः (2) शब्दरत्नस्य

(3) प्रदीपस्य (4) वाक्यपदीयस्य

144. वाक्यपदीयग्रन्थस्य रचयिता कः ?

(1) भर्तृहरिः (2) हरिदीक्षितः (3) भट्टोजिदीक्षितः (4) कौण्डभट्टः

145. कौण्डभट्टस्य पितु: नाम किम् ?

(1) भर्तृहरि: (2) हरिदीक्षित: (3) भट्टोजिदीक्षित: (4) रङ्गोजिभट्ट:

146. सरस्वतीकण्ठाभरणस्य प्रणेता क: ?

(1) शिवस्वामी (2) चन्द्रगोमी (3) वोपदेव: (4) भोजदेव:

147. पाणिने अर्वाचीन: आचार्य: क: ?

(1) स्फोटायन: (2) पतञ्जलि: (3) शाकटायन: (4) सेनक:

148. व्याकरणशास्त्रे प्रथमं प्रकृतिप्रत्ययविभागरूपसंस्कार: केन कृत: ?

(1) इन्द्रेण (2) वृहस्पतिना (3) ब्रह्मणा (4) पाणिनिनी

149. कति वैदाङ्गानि ?

(1) पञ्च (2) षट् (3) अष्टौ (4) चत्वारि

150. सिद्धान्तकौमुदीग्रन्थस्य प्रथमटीका का ?

(1) लघुशब्देन्दुशेखर: (2) बालमनोरमा

(3) प्रौढ़मनोरमा (4) लक्ष्मी

अभ्यर्थियों के लिए निर्देश

(इस पुस्तिका के प्रथम आवरण पृष्ठ पर तथा उत्तर-पत्र के दोनों पृष्ठों पर केवल नीली-काली बाल-प्वाइंट पेन से ही लिखें)

1. प्रश्न पुस्तिका मिलने के 10 मिनट के अन्दर ही देख लें कि प्रश्नपत्र में सभी पृष्ठ मौजूद हैं और कोई प्रश्न छूटा नहीं है। पुस्तिका दोषयुक्त पाये जाने पर इसकी सूचना तत्काल कक्ष-निरीक्षक को देकर सम्पूर्ण प्रश्नपत्र की दूसरी पुस्तिका प्राप्त कर लें।
2. परीक्षा भवन में ***लिफाफा रहित प्रवेश-पत्र के अतिरिक्त,*** लिखा या सादा कोई भी खुला कागज साथ में न लायें।
3. ***उत्तर-पत्र अलग से दिया गया है। इसे न तो मोड़ें और न ही विकृत करें। दूसरा उत्तर-पत्र नहीं दिया जायेगा। केवल उत्तर-पत्र का ही मूल्यांकन किया जायेगा।***
4. अपना अनुक्रमांक तथा उत्तर-पत्र का क्रमांक प्रथम आवरण-पृष्ठ पर पेन से निर्धारित स्थान पर लिखें।
5. ***उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर पेन से अपना अनुक्रमांक निर्धारित स्थान पर लिखें तथा नीचे दिये वृत्तों को गाढ़ा कर दें। जहाँ-जहाँ आवश्यक हो वहाँ प्रश्न-पुस्तिका का क्रमांक तथा सेट का नम्बर उचित स्थानों पर लिखें।***
6. ***ओ० एम० आर० पत्र पर अनुक्रमांक संख्या, प्रश्नपुस्तिका संख्या व सेट संख्या (यदि कोई हो) तथा प्रश्नपुस्तिका पर अनुक्रमांक और ओ० एम० आर० पत्र संख्या की प्रविष्टियों में उपरिलेखन की अनुमति नहीं है।***
7. ***उपर्युक्त प्रविष्टियों में कोई भी परिवर्तन कक्ष निरीक्षक द्वारा प्रमाणित होना चाहिये अन्यथा यह एक अनुचित साधन का प्रयोग माना जायेगा।***
8. ***प्रश्न-पुस्तिका में प्रत्येक प्रश्न के चार वैकल्पिक उत्तर दिये गये हैं। प्रत्येक प्रश्न के वैकल्पिक उत्तर के लिए आपको उत्तर-पत्र की सम्बन्धित पंक्ति के सामने दिये गये वृत्त को उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर दिये गये निर्देशों के अनुसार पेन से गाढ़ा करना है।***
9. प्रत्येक प्रश्न के उत्तर के लिए केवल एक ही वृत्त को गाढ़ा करें। एक से अधिक वृत्तों को गाढ़ा करने पर अथवा एक वृत्त को अपूर्ण भरने पर वह उत्तर गलत माना जायेगा।
10. ***ध्यान दें कि एक बार स्याही द्वारा अंकित उत्तर बदला नहीं जा सकता है। यदि आप किसी प्रश्न का उत्तर नहीं देना चाहते हैं, तो संबंधित पंक्ति के सामने दिये गये सभी वृत्तों को खाली छोड़ दें। ऐसे प्रश्नों पर शून्य अंक दिये जायेंगे।***
11. रफ कार्य के लिए प्रश्न-पुस्तिका के मुखपृष्ठ के अंदर वाला पृष्ठ तथा उत्तर-पुस्तिका के अंतिम पृष्ठ का प्रयोग करें।
12. परीक्षा के उपरान्त *केवल **ओ एम आर उत्तर-पत्र*** परीक्षा भवन में जमा कर दें।
13. परीक्षा समाप्त होने से पहले परीक्षा भवन से बाहर जाने की अनुमति नहीं होगी।
14. यदि कोई अभ्यर्थी परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग करता है, तो वह विश्वविद्यालय द्वारा निर्धारित दंड का/की, भागी होगा/होगी।